

**ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АКАДЕМІЧНОГО СТИЛЮ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ:
ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ****GRAMMATICAL FEATURES OF ENGLISH ACADEMIC STYLE:
TRANSLATION ASPECT**

Дмитрошкін Д.Е.,

*orcid.org/0000-0002-1900-754x**старший викладач кафедри германської філології та перекладознавства
Хмельницького національного університету*

У статті досліджується граматичний аспект академічного стилю сучасної англійської мови із акцентом на тонкощах вживання дієслів та їх часових форм. Автор детально описує специфіку використання герундія, герундіальних конструкцій, конструкції Complex Subject, інфінітиву та пасивного стану, пояснюючи доцільність їх застосування в науковому тексті. Автор розкриває специфіку вживання інфінітиву в різних конструкціях, таких як інфінітив з дієсловом, інфінітив з прийменником, інфінітив як підмет або додаток у реченні. Описано правила вживання пасивного стану в академічному стилі із акцентом на його доцільність для виділення дії, а не її виконавця. Наведено приклади використання пасивного стану в різних часових формах. Автор детально описує правила вживання часових форм дієслова, зокрема Present Simple, Past Simple та Present Perfect в різних частинах або розділах наукової праці. Наведено численні приклади використання всіх згаданих часових форм в академічному стилі. Зокрема, наголошено, що простий теперішній час переважно використовується в академічному стилі для опису наукової праці або дослідження, подачі мети, завдань та для опису загальновідомих фактів. Виявлено, що простий минулий час використовується в академічному стилі для опису раніше проведеного експерименту або дослідження, а також для посилання на результати досліджень або наукові праці інших авторів. Встановлено, що Present Perfect використовується в академічному стилі для введення нової теми або ідеї, підкреслення прогалини між попередніми дослідженнями та сучасним станом вивчення теми, а також для посилання на інші праці або дослідження. Наголошено, що ключовою різницею у використанні Past Simple та Present Perfect для посилання на інших авторів є те, що простий минулий час використовується у реченнях, де вказано ім'я автора, а Present Perfect використовується для посилання на попередні дослідження без вказівки імені авторів. Стаття слугує цінним джерелом інформації для авторів наукових текстів, які прагнуть удосконалити своє володіння граматикою академічного стилю сучасної англійської мови. Автор детально описує специфіку вживання дієслівних форм, часових форм та інших граматичних конструкцій, пояснюючи їх доцільність та наводячи приклади з наукових текстів.

Ключові слова: академічний стиль, дієслово, часова форма дієслова, герундіальна конструкція, дієприслівникова конструкція, пасивний стан, наукова стаття.

The article examines grammatical aspects of the academic style of modern English with an emphasis on the subtleties of the use of the verb and its tense forms. The author describes in detail specific features of the use of gerund, gerundial constructions, the Complex Subject construction, infinitive and passive voice, substantiating their use in a scientific text. The author reveals specific features of the use of the infinitive in various constructions, such as infinitive with a verb, infinitive with a preposition, infinitive as a subject or an object in a sentence. The rules for using the passive voice in an academic style have been described with an emphasis on its expediency for highlighting an action rather than its executor. Examples of the use of passive voice in various tense forms have been given. The author describes in detail the rules for using the tense forms of the verb, in particular the Present Simple, Past Simple and Present Perfect in different parts or chapters of a scientific paper. Numerous examples of the use of all the mentioned tenses in academic style have been given. In particular, it has been emphasized that the simple present tense is mainly used in an academic style to describe scientific work or research, to present the aim, objectives of the research, and to describe commonly known facts. It has been found that the past simple tense is used in an academic style to describe a previously conducted experiment or study, as well as to refer to research results or scientific works by other authors. The Present Perfect has been found to be used in academic style to introduce a new topic or idea, to highlight a gap between previous research and the current state of research on a topic, and to refer to other works or research. It has been emphasized that the key difference between using the Past Simple and the Present Perfect to refer to other authors is that the Past Simple is used in sentences where the name of the author is given, while the Present Perfect is used to refer to previous research without naming the authors. The article serves as a valuable source of information for authors of scientific texts who seek to improve their command of the grammar of the academic style of the modern English language. The author describes in detail the specific features of the use of verb forms, tense forms and other grammatical constructions, explaining their expediency and giving examples from scientific texts.

Key words: academic style, verb, verb tense forms, gerundial constructions, participial constructions, passive voice, academic paper.

Сьогодні проблема аналізу академічного стилю англійської мови є досить актуальною, зокрема для успішної роботи викладача універ-

ситету, оскільки публікація наукових статей, що входять до наукометричних баз даних Scopus і Web of Science стала основною вимогою до

роботи науковця. В науковій літературі є чимало праць, присвячених лексичним та граматичним аспектам академічного стилю, однак граматики академічного стилю сучасної англійської мови завжди була і є однією з найбільших проблем, що виникають при перекладі текстів відповідного стилю англійською мовою.

Часто, при перекладі академічних текстів, зокрема наукових статей, перекладач некоректно використовує часові форми дієслів, в результаті чого академічність написання тексту, а іноді породжується неправильне трактування певних процесів, описаних у тексті оригіналу.

Отже, **актуальність** цього дослідження пов'язана з тим, що у текстах академічного стилю, зокрема наукових статтях, необхідно дотримуватися чітких правил використання часових форм для адекватної передачі тексту оригіналу із збереженням всіх рис та особливостей академічного стилю англійської мови.

Наукові розвідки в сфері граматики академічного стилю англійської мови є важливою складовою наукового пошуку професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти, магістрантів, аспірантів та студентів, а також важливим аспектом підготовки перекладачів.

Аналізостанніх досліджень і публікацій. Джон Суелз [9] у своєму дослідженні вперше пов'язав кліше академічного письма з функціями наукової комунікації. Зокрема, він детально проаналізував особливості оформлення класичних розділів наукової статті, такі як анотація, вступ, матеріал та методи, результати та обговорення результатів дослідження.

У дослідженні Г.М. Олександрової та Н.М. Дюканової [3] вивлено критерії відбору фраз академічного стилю.

Особливості граматики академічного стилю у своїх працях описували такі науковці як Варенко Т.К., Касьяненко А.Л., Шаріфзаде А., Банщикова Д.С., Васильєва Е.В., Яхонтова Т.В.

Мета дослідження – розглянути основні граматичні характеристики академічного стилю сучасної англійської мови, а саме – аспекти, пов'язані із вживанням дієслова, допомогти подолати мовні труднощі, пов'язані із перекладом академічних текстів англійською мовою, надати рекомендації щодо використання часових форм англійського дієслова в текстах академічного стилю.

У контексті нашого дослідження академічний дискурс розглядається як своєрідний жанр мови, що використовується академічною спільнотою при написанні / перекладі наукових ста-

тей, та характеризується специфічною системою граматичних конструкцій та правил, яких слід чітко дотримуватися при роботі з текстами даного стилю. Необхідно зазначити, що англійська та українська мови відносяться до різних типів. Англійська мова за своєю структурою аналітична, в той час як українська – синтетична. Така структурна відмінність спричиняє труднощі при перекладі академічних текстів та їх написанні.

Говорячи про граматичні особливості академічних текстів, ми не має на увазі, що науковий стиль характеризується своєю «особливою» граматиною. В текстах даної тематики використовуються такі ж граматичні конструкції, як і в інших функціональних стилях. Однак, необхідно зазначити, що для цього стилю є характерні певні закономірності. В англійській мові, на відміну від лексичної системи, граматична характеризується відносно сталою структурою та чітким використанням усталених конструкцій. В українській мові часто вживаються речення з дієсловом в пасивному стані теперішнього і минулого часу. Водночас, часто використовується зворотній порядок слів, тоді як в англійській мові теж використовуються дієслова в пасивному стані, але з прямим порядком слів у реченні (підмет стоїть перед присудком) [8].

В даному дослідженні ми розглядаємо наступні граматичні особливості академічного стилю:

- вживання дієприкметникових, герундіальних, інфінітивних зворотів;
- вживання пасивного стану;
- вживання часових форм дієслова.

Згідно з іншими лінгвістами, однією із найважливіших характеристик даного стилю, яка визначає вибір більшості мовних засобів, є його прагнення до стислості, ясності та компактності висловлювання, що виражається, зокрема, в доволі широкому використанні еліптичних конструкцій [7].

Зазначена тенденція також простежується в інших граматичних особливостях. Зокрема, для академічного стилю, характерною є заміна підрядних означальних речень прикметниками в постпозиції (особливо із суфіксами -ible, -able, -ive), наприклад: *the materials available* – наявні матеріали, *aspects important for the research* – важливі для дослідження аспекти тощо.

Ця ж мета може досягатися завдяки використанню форм інфінітива в функції означення: *the features to be revealed* – риси, що потрібно розкрити, *the results to be obtained* – результати, які потрібно отримати, *the experiment to be done* – експеримент, який потрібно провести тощо.

Узагальнено-абстрактний характер мовлення зумовлює часте використання неозначено-особових речень та безособових речень. Інша граматична особливість – наявність атрибутивних груп, які також виступають в ролі «прихованих означень»: *translation analysis – аналіз перекладу, higher education quality assurance – забезпечення якості вищої освіти*. Іноді такі сполуки можуть налічувати чотири, п'ять і більше елементів: *fiction literature translation comparison – порівняння перекладу художньої літератури*. Такі згорнуті означення дають можливість виділити різноманітні ознаки об'єкта або явища. Ця особливість, що полягає в широкому використанні іменникових структур, говорить про номінативний характер академічного стилю. Такий характер даного стилю також проявляється в широкому використанні віддієслівних прикметників з прийменниками замість дієслів: *to be attendant on, to be tolerant of, to be responsive to, to be destructive of, to be incidental to, to be conducive to* тощо.

Вживання англійських інфінітивних та герундіальних зворотів є важливим питанням системі граматики академічного стилю. Необхідно зазначити, що англійський герундій часто спричиняє труднощі при перекладі текстів академічного стилю. Відсутність прямого відповідника герундіальній конструкції може стати причиною некоректного перекладу або побудови речення. При роботі з текстом академічного стилю необхідно брати до уваги функцію герундія та конструкцію в реченні.

Як зазначає О.В. Тимошенко [4], в герундіальних конструкціях також часто вживаються абстрактні іменники, такі як *opportunity (of), idea (of), habit (of), hope (of)*. Наприклад,

Analyzing the features of present-day compound-ing provided us an opportunity to reveal new types of compound words – Вивчення рис основоскладання в сучасній мові дало нам можливість виявити нові типи складних слів

Інфінітив часто використовується в анотаціях у функції підмета або присудка

The aim of the research is to study grammatical transformations – Мета дослідження – дослідити граматичні трансформації.

Також необхідно розглянути таку конструкцію як складений підмет з інфінітивом. Використання таких речень в академічному реєстрі англійської мови пояснюється з одного боку, тим, що такі граматичні конструкції дозволяють уникати довгих підрядних речень, а з іншого – це зручний спосіб зниження категоричності висловлювання, що

є надзвичайно важливим для англомовного академічного стилю.

Конструкція *Complex Subject* утворюється з двох простих речень, одне з яких повинно містити дієслово-характеристику, тобто дієслово, що описує відношення мовця до дійсності (*believe, think, seem, report*) або зіставне дієслово (*to be sure, to be likely*) в безособовій формі. При заміні двох речень одним, підмет другого речення (яке несе основне смислове навантаження) стає підметом всього звороту, а дієслово другого речення – інфінітивом.

Наприклад: *The researcher believes the experiment to be... – Дослідник вважає, що експеримент...; the experiment is believed to be... – Вважається, що експеримент... .*

Зазвичай в ролі дієслова-характеристики виступають наступні групи дієслів:

А) такі, що вживаються в пасивному стані – *establish, know, believe, suppose, classify, state, cite, expect, hold;*

Наприклад: *The experiment is expected to reveal... – Очікується. Що експеримент виявить...*

Б) такі, що вживаються в активному стані – *seem, appear, happen, turn out, prove;*

Наприклад: *This theory seems to be... – Ця теорія здається...*

В) дієслова-зв'язки – *to be likely, to be unlikely, to be certain, to be sure;*

Наприклад: *This approach is likely to... – Цей підхід ймовірно...*

Речення такого типу часто використовуються для опису та інтерпретації результатів дослідження, оскільки вони знижують ступінь категоричності висловлювання і дозволяють уникнути безапеляційності. Справа в тому, що такі фрази як “A produced B” можуть здатися читачеві занадто сміливими. Тому академічний мовний етикет передбачає пом'якшення їх категоричності, в тому числі і за допомогою вищезгаданих зворотів.

В багатьох наукових працях спостерігаємо широке використання пасивних форм та форми теперішнього часу *Present Indefinite*. Однак, варто зазначити, що на сучасному етапі розвитку англійської мови простежуються тенденції до зменшення використання пасивного стану. Автори англомовних статей дедалі більше віддають перевагу використанню активного стану. Однак, це не означає, що використання пасивного стану є помилкою [8, с. 103].

Знову ж таки, необхідно зазначити, що вживання пасивного стану також зумовлене широ-

ким використанням неозначено-особових речень та взагалі безособового характеру повідомлень в академічному стилі. Порівняємо:

(а) *Metaphor can be viewed as... / It should be noted that...*

(б) *You can view metaphor as... / You should note that...*

Речення (б) можна вважати як неправильне в межах академічного стилю, оскільки у науковому тексті немає прямого звернення до читача або посилання на нього. Однак, коли мова йде про роботу, яку виконав дослідник, або ж про результати дослідження, використання пасивного стану не є нормою. Порівняємо:

(а) *It has been revealed that... / The features have been studied...*

(б) *The researcher has revealed... / The author has studied the features...*

Оскільки система часових форм дієслова в англійській мові суттєво відрізняється від української при перекладі, або написанні академічних текстів необхідно звертати увагу на аспекти вживання тих чи інших часів. Так, наприклад, минулому часу в українській мові може відповідати Past Simple, Present Perfect, або навіть Present Simple в англійській. Вибір часової форми в англійській мові завжди залежить від конкретної суті повідомлення (вираження факту проведеного дослідження, його опису, результатів тощо).

Форми теперішнього часу Present Simple та Present Perfect на позначення завершеності дії переважно використовуються при написанні анотації. Форми минулого часу Past Simple зазвичай використовуються для опису виконаної роботи, проведеного дослідження, або ж констатації факту [2].

У роботі досліджують моделі основокладання сучасної англійської мови. – Compounding models of present-day English are studied.

Визначено співвідношення вживання лексичних та граматичних трансформацій при перекладі текстів економічної тематики... – Ratio of lexical and grammatical transformations usage in translation of texts on economics was revealed.

Present Simple – найбільш вживана на часова форма в академічній англійській. Її можна вважати як такою, яка «використовується за замовченням» окрім випадків, коли необхідно використати іншу часову форму (наприклад коли в реченні є маркер минулого часу [4].

Present Simple слід вживати:

для опису дослідження;

У статті розглянуто поняття дискурсу. – The paper is devoted to the study of discourse.

Таким чином, приходимо до висновку, що запропонована модель значно краща за попередні. – Thus, we may conclude that the proposed model is better than the previously used ones.

для виділення основного акценту або мети дослідження;

Вчені одноголосно піддають сумніву теорію... – Scholars share a common argument that the theory...

У статті досліджено вплив високих температур на певні види. – This paper analyses the impact of high temperatures on certain species.

для подачі загальних тверджень, висновків і тлумачення/пояснення результатів поточного та попередніх досліджень;

Автор намагається розв'язати проблему... – The author tackles the issue of...

Імена відіграють важливу роль в сучасній літературі. – In contemporary literature, names play a special role.

для опису загальновідомих фактів;

Корпусний підхід до вивчення мови відкриває нові можливості як для лінгвістів, так і для фахівців інших галузей науки. – Corpus approach to the analysis of language reveals new opportunities for both linguists and specialists in other fields.

Підбір правильного еквіваленту вважається головним критерієм перекладу технічної документації. – Selection of accurate equivalent is regarded as the chief criterion for translation of technical documentation.

для посилання на попередні дослідження, коли ім'я науковця не вказується;

Метафора вважається не лише явищем художнього вислову, а взагалі властивістю людської мови. – Metaphore is considered not only as means of fiction expression, but also as a feature of human language.

для посилання на таблиці або формули.

В таблиці 1 показано структурні одиниці. – Table 1 presents the structural units.

Результати експерименту представлені в таблиці 3. – The results of the experiment are presented in Table 3.

Головна функція часової форми Past Simple – вказівка на дії, завершені в минулому. В академічному стилі простий минулий час слід використовувати:

для подачі результатів попередніх досліджень з метою підкріпити загальне твердження;

Маршан описав критерії класифікації складних слів в англійській мові. – Marchand presented criteria for compound words classification in the English language.

Rauscher і його колеги вперше задокументували цей ефект у своєму новаторському дослідженні. – Rauscher and colleagues first documented this effect in their seminal paper.

для опису методів дослідження або даних вже завершеного експерименту;

В дослідженні застосовано методи порівняльного аналізу. – The method of comparative analysis was used in the paper.

Статистичний аналіз використовувався для визначення відношень між змінними - Statistical analyses were used to determine relationships between variables.

для опису результатів поточного емпіричного дослідження, кожен раз, коли в реченні є маркер минулого часу.

Експериментальна група показала кращі результати. – the experimental group showed better results.

Дослівний переклад використовувався у 25% випадків. – Word-for-word translation was used in 25% of cases.

В попередніх дослідженнях ми встановили відсоток використання граматичних трансформацій в перекладі художньої літератури – In previous research we determined percentage of grammatical transformations usage in translation of fiction literature

Present Perfect зазвичай використовується для посилання на попереднє дослідження і, оскільки він належить до групи теперішніх часів, вказує на результати дослідження, що є актуальними на даний момент. Зокрема, Present Perfect слід використовувати:

для введення нової теми (іноді нової доповіді чи праці);

Наразі існує ціла низка досліджень присвячених впливу викидів вуглецю на кліматичні зміни. – There has been a large body of research regarding the effect of carbon emissions on climate change.

Проблема перекладу термінології є головною темою дослідження багатьох філологів. – The issue terminology translation has been the primary focus of most linguistics.

для узагальнення та підведення підсумків попередніх досліджень (напр. researchers have found...);

В інших працях виявлено, що... – Other studies have found that ...

Було доведено негативний вплив розкладання паперових упаковок на ґрунт. – Negative effect of cartons degradation on soil has been proven.

для виділення «прогалини» в існуючому дослідженні – поєднати минуле (що було знайдено)

і теперішнє (що нового можна додати до сфери дослідження);

Хоча ці виміри були надійними та обґрунтованими, все ще мало інформації стосовно того, яке відношення вони мають один до одного. – While these measures have proved to be reliable and valid, there is little data on how they relate to each other.

для опису попередніх досліджень без прямого посилання на оригінал.

Показано, що біорізноманіття поширено на планеті нерівномірно. – It has been shown that biodiversity is not evenly distributed throughout the world.

Було виявлено, що залежність між компонентами цієї структури є несуттєвою. – It has been proven that dependence between components of the structure is irrelevant.

Present Continuous зустрічається в наукових текстах не так часто, як Present Simple. Ця часова форма використовується переважно для опису сучасних тенденцій, підходів, методів. Необхідно зазначити, що за останні роки в академічній англійській мові стала помітною тенденція до ширшого використання Continuous у випадках, коли зазвичай використовують Simple. Якщо ж необхідно виокремити науковий вклад або вказати відправну точку дослідження, рекомендується використовувати Present Perfect [6, с. 34].

Таким чином ми бачимо, що вибір часової форми відіграє важливу роль при перекладі академічних текстів (наукових статей). Підсумовуючи вживання часових форм в академічних текстах, можна виділити наступні головні аспекти: Present Simple – опис; Present Perfect – результат; Past Simple – факт.

При перекладі теми або предмету дослідження слід використовувати форми теперішнього часу Present Indefinite. У випадках, коли необхідно підкреслити закінчений характер дії, або ж результат, використовуємо Present Perfect. Форма минулого часу Past Indefinite використовується при описі виконаної роботи (експерименту, дослідження тощо), якщо праця слугувала основою для тих чи інших висновків, а також для опису роботи в цілому. Говорячи про структурні частини наукової статті, можемо узагальнити, що при перекладі анотацій переважає вживання теперішнього часу дієслів, зокрема теперішнього перфектного часу, оскільки текст анотації, як правило, описує виконану роботу з проекцією на отримані результати. Теперішній простий час в анотаціях вживається при загальному описі дослідження, коли викладені матері-

али представлено як абсолютно об'єктивні, що знаходяться поза часом. В основному тексті наукової роботи можуть вживатися як теперішні, так і простий минулий час, який часто вживається час для опису виконаного дослідження, експерименту або виконаної роботи. У висновках, зазвичай, автори використовують Past Simple для узагальнення отриманих результатів, Present Simple або модальні дієслова – для пояснення того, що ці результати означають.

Граматична структура англійського академічного тексту є чіткою та вимагає дотримання певних правил. Порушення цих правил призводить до втрати академічності стилю, що неприпустимо для написання або перекладу наукових статей. Дане дослідження відкриває перспективи для подальших наукових розвідок в сфері граматики академічних текстів англійської мови, зокрема вживання пасивного стану та конструкцій з Participle та Gerund.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Башманівський О. Л., Усатий А. В., Дяченко Н. М., Халін В. В. Особливості перекладу анотацій наукових статей за допомогою Вільнопоширюваних програмних продуктів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Том 69. №1. С. 198–210.
2. Збірник наукових праць Актуальні проблеми філології та перекладознавства. № 22 Хмельницький. 2021. 152 с. ISSN 2415-7929
3. Олександрова Г. М., Дюканова Н. М. Основи редагування англійської науково-технічної прози. *Intellectual Archives*. 2016. Vol. 5. No 6. P. 91–98.
4. Тимошенко О.В. Особливості написання анотації англійською мовою. *Матеріали науково-практичної конференції «Новітні освітні технології»*. 2013. URL: <http://www.confesp.fl.kpi.ua/node/1150>
5. Caplan N. Grammar choices for graduate and professional writers. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2015. 203 p.
6. Day R. A., Sakaduski N. Scientific English: a guide for scientists and other professionals. Santa-Barbara : Greenwood, 2011. 225 p.
7. Hartley J. Academic Writing and Publishing. New York : Routledge, 2008. – 209 p.
8. Sharifzadeh A. Academic English Grammar: For Intermediate and Advanced Learners. 2019. 409 p.
9. Swales J. Research Genres: Explorations and Applications (Cambridge Applied Linguistics). Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 314 p.